

ลักษณะการเล่าเรื่องผีผู้หญิงในภาพยนตร์ไทย

The Format of Narrative in Thai Female Ghost Films

อุรพงศ์ แพทย์คชา
Urapong Patkachar

บทคัดย่อ

ภาพยนตร์ผีของไทยมีการสร้างกันมายาวนาน สร้างขึ้นจากความเชื่อเรื่องผี วิญญาณ โดยผีที่ได้รับความนิยมและมีการสร้างเป็นภาพยนตร์มากคือผีผู้หญิง ผีผู้หญิงที่ถูกสร้างในภาพยนตร์ไทยเรื่องแรกคือเรื่องนางนาก ที่ถูกสร้างตามความเชื่อ และพิธีต่างๆ ในการนับถือผี รวมถึงวิถีชีวิตของชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่ตัวละครผีผู้หญิงแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ผีแค้นรัก และผีแค้นสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภาวะสังคม “ชายเป็นใหญ่” ที่ผู้หญิงมีอำนาจน้อย และถูกกระทำจากประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรัก เศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น

คำสำคัญ: การเล่าเรื่อง ภาพยนตร์ผี ผีผู้หญิง

Abstract

Thai ghost movies have long been produced from ghostly spirits, The ghosts that are popular and have been made into movies, are female ghosts. The female ghost that was created in the first Thai film is Nang nak, created from rituals and ghost beliefs related to social roles of the Thai people as Buddhists, The female ghosts were categorized into two types, The ghost enraging with love and the ghost enraging with society. These two types of female ghosts reflect the “male dominant society” in which women become submissive, hold less power than male, and are abused in terms of love, economics, and society.

Keywords: Narrative, Thai Ghost Films, Female Ghosts

บทนำ

ช่วงเวลานับร้อยปีตั้งแต่ภาพยนตร์ถือกำเนิดมาสื่อประเภทนี้มีความก้าวหน้าและพัฒนาอย่างรวดเร็วต่อเนื่อง เพราะความเป็นสื่อทั้งภาพและเสียง จน “Ricciotto Canudo” นักทฤษฎีชาวอิตาลีได้ขนานนามว่าภาพยนตร์เป็น “ศิลปะแขนงที่เจ็ด” (the Seventh Art) เพราะมีความสนุกสนาน ความสุข รู้สึกเศร้า เพื่อฝัน และทำให้ผู้ชมรู้สึกเกิดความกลัว (Boonyaketmala, 1991) ทั้งนี้ ภาพยนตร์มีหลากหลายประเภท หรือเรียกกันว่าตระกูลภาพยนตร์ (film genre) โดยยึดถือส่วนประกอบเนื้อหาเป็นหลัก ได้แก่ ลักษณะตัวละคร ฉากเหตุการณ์ ความขัดแย้ง แบบแผนของโครงเรื่องและแก่นเรื่อง เป็นต้น ตระกูลที่ได้รับความนิยมอย่างมาก อาทิ ผจญภัย วิทยาศาสตร์ รักโรแมนติก ภาพยนตร์เพลง ตลก และภาพยนตร์สยองขวัญ

ภาพยนตร์สยองขวัญหรือภาพยนตร์ผีไทย (horror film) ถูกออกแบบและสร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตื่นเต้นระทึก ความหวาดกลัวและสร้างความรู้สึกขวัญผวาให้แก่ผู้ชมเรื่องราวที่ถ่ายทอดสู่จอภาพยนตร์อันน่าสยดสยองซึ่งเกิดจากการเช่นฆ่า (Pantep, 2007) ที่มีความน่าสนใจ มีความเป็นศิลปะ เพราะส่วนใหญ่เป็นผีผู้หญิง โดยมีเรื่องเล่าขานจากตำนานรุ่นสู่รุ่น และเป็นความเชื่อในสิ่งลึกลับที่เหนือธรรมชาติที่นำมูตผีต่างๆ ออกมาเป็นจินตนาการสู่สายตาผู้ชม

ความเชื่อเรื่องผี

สำหรับคนไทย ความเชื่อเกี่ยวกับผีนั้นมีมาแต่โบราณ เป็นเรื่องเล่าลึกลับตามความเชื่อและบันทึงคดีโดย ผี (ghost) เป็นวิญญาณ (soul) ของคนหรือสัตว์ที่เสียชีวิต ซึ่งปรากฏให้เห็น ไม่ว่าจะในรูปที่มองเห็นได้หรือแสดงออกมาในรูปแบบอื่นๆ โดยผีคือสิ่งที่มีมนุษย์เชื่อว่าเป็นสภาพลึกลับ มองไม่เห็นตัวแต่อาจจะปรากฏเหมือนมีตัวตนได้ ส่วนวิญญาณคือสิ่งที่เชื่อกันว่ามีอยู่ในกายเมื่อมีชีวิต (Wikipedia, 2017) ซึ่งความเชื่อในการแสดงตนของวิญญาณผู้เสียชีวิตนั้นมีแพร่หลาย ย้อนไปตั้งแต่วิญญาณนิยมหรือการบูชาบรรพบุรุษในวัฒนธรรมหลักในบางศาสนา เช่น พิธีกรรมงานศพ พิธีไล่ผี หลักเจตนิยมบางประการและเวทมนตร์ ซึ่งได้รับการออกแบบมาเพื่อปราบผีหรือผู้ที่เสียชีวิตแล้วให้สงบลง

จึงกล่าวได้ว่า ผีเป็นสิ่งที่อยู่โดดเดี่ยวซึ่งสิงอยู่ในสถานที่วัตถุและอื่นๆ ที่มีผู้กักขังมีชีวิตอยู่ ทั้งนี้จากทุกสังคมวัฒนธรรม ความเชื่อเรื่องผีจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่ทำให้น่าหวาดกลัวและเป็นอันตรายต่อชีวิตมนุษย์ (Wiratnipawan, 1990)

อนึ่ง ในทุกสังคมและวัฒนธรรมมีความเชื่อเรื่องผีไม่ค่อยแตกต่างกันนัก เนื่องจากกฎเกณฑ์ทางธรรมชาติที่มนุษย์รู้จัก โดยหากกล่าวไปถึงที่มาของเรื่องราวเหล่านี้ อาจพบว่ามีอยู่มาอย่างยาวนาน ความเชื่อแบบวิญญาณนิยม คือระบบความเชื่อที่เชื่อว่าวิญญาณได้สถิตอยู่ในสัตว์ พืช และสิ่งต่างๆ นอกจากนี้ยังเชื่อว่าวิญญาณอยู่ในปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง

ฉะนั้น อาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันระบบความเชื่อแบบวิญญาณนิยมยังสามารถที่จะดำรงอยู่ได้ โดยรอดพ้นจากการทำลายล้างจากระบบความเชื่ออื่น ซึ่งจะเห็นได้จากสื่อบันเทิงทั้งโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ทั้งไทยและต่างประเทศ ที่ยังคงมีการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับผีผ่านสื่อ และผู้ชมก็ยังคงให้ความสนใจรับชมสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ในระบบความเชื่อหลักเหล่านี้ในภาพยนตร์แนวสยองขวัญ

ภาพยนตร์ผี

ได้มีผู้นิยามความหมายภาพยนตร์ผี ดังนี้

Kerddee (2005) กล่าวว่า ภาพยนตร์ผีเป็นภาพยนตร์ที่มีความคล้ายคลึงกับนิยายวิทยาศาสตร์ เพื่อฝัน รวมถึงมีสิ่งที่คล้ายคลึงกันนั่นคือ “การหลุดพ้นจากโลกแห่งความเป็นจริง” แล้วยังมีจุดเริ่มต้นมาจากงานในแนววิทยาศาสตร์ ลึกลับตื่นเต้นและเขย่าขวัญอีกด้วย

ขณะที่ Hutchings (2004) ได้กล่าวว่า ภาพยนตร์ผีได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อแยกจากภาพยนตร์แนววิทยาศาสตร์ เช่น ภาพยนตร์วิทยาศาสตร์สร้างจากสิ่งมีชีวิตในอนาคตที่ไม่กลัวความเสียชีวิต ในขณะที่ภาพยนตร์ผีจะสร้างเพื่อให้เกิดการกลัวความเสียชีวิต

ส่วน Hayward (2006) กล่าวว่า ภาพยนตร์ผีจะมี 3 ลักษณะ คือ แนวแม่มด หมอผี ภาพยนตร์แนว สยองขวัญ โรแมนติก เช่น ภาพยนตร์เรื่อง “Psycho (1983)” ของ Alfred Hitchcock และภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสังหารอย่างโหดเหี้ยม เช่น ภาพยนตร์เรื่อง “The Texas Chainsaw Massacre (2003)”

ภาพยนตร์ผีนั้นได้พัฒนามาจากภาพยนตร์ตระกูลอื่น นั่นคือ นิยายแนววิทยาศาสตร์ และแนวผสมผสาน เช่น ภาพยนตร์เรื่อง “เอเลี่ยนสยองต่อโหด เหนอะเคี้ยวโลก” ของสหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. 2531 เป็นต้น นอกจากนั้น ยังมีการพาดพิงภาพยนตร์แนวเขย่าขวัญ และแนวลึกลับตื่นเต้นอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมีความเห็นว่า เมื่อเราพิจารณาที่เนื้อหาของภาพยนตร์ จะเห็นได้ว่าภาพยนตร์ผีจะมีองค์ประกอบหลักที่ไม่แตกต่างกัน และเป็นปัจจัยที่ทำให้ภาพยนตร์แนวนี้ยังคงได้รับความนิยมจากผู้ชมต่อไป

สำหรับภาพยนตร์ผีไทยนั้น ถึงแม้ในวงการฮอลลีวูดจะจัดให้อยู่ในตระกูลสยองขวัญ แต่ก็มีอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่ชาวตะวันตกไม่สามารถอธิบายได้ ทั้งความคิดความเชื่อเกี่ยวกับผี และการสื่อความหมายที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง เราจึงเห็นได้ว่า ภาพยนตร์แนวสยองขวัญจะนำเสนอเกี่ยวกับการเสียชีวิต โดยเกิดจากการเช่นฆ่า ซึ่งมีทั้งบทบาทของ “ผู้ฆ่า” และ “ผู้ที่ถูกฆ่า” ที่เป็นตัวเอกของเรื่อง ในตัว “ผู้ฆ่า” นั้นส่วนใหญ่แล้วจะเป็นฆาตกรแนวโรครจิต ปีศาจ ผี และสัตว์ประหลาด และอื่นๆ ทว่าไปที่มีอยู่จริง (Kerddee, 2005)

คนไทยนิยมเรียกภาพยนตร์สยองขวัญว่า ภาพยนตร์ผี (ghost movies) ซึ่งครอบคลุมภาพยนตร์ที่มีตัวละครผีเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง และเมื่อนำภาพยนตร์ผีไทยมาเปรียบเทียบกับภาพยนตร์ผีต่างประเทศที่มักเน้นไปที่ความสยองขวัญและมีรูปลักษณะที่จำกัดไม่กี่ประเภท ภาพยนตร์

ผีไทยกลับมีความน่าสนใจและมีความเป็นศิลปะมากกว่า เพราะมีการนำความเชื่อเรื่องผีของไทยมาประกอบที่มีทั้งผีที่น่ากลัว ผีแนวตลก ผีผู้คุ้มครอง ผีศักดิ์สิทธิ์ ผีสยองขวัญ ผีเป็นมิตร และผีเป็นศัตรู และขณะเดียวกันก็ยังมีผีที่มาจาก รากทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย เช่น ผีนางตะเคียน ผีเสื้อสมิง และผีกระสือ ฯลฯ เป็นต้น

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ภาพยนตร์ผีได้รับความนิยมมากขึ้น นั่นคือเรื่อง “ซัดเตอร์กคดีวิญญาณ” สามารถทำรายได้ให้ประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2547 ถึง 120 ล้านบาท และยังขายลิขสิทธิ์ได้ใน 30 ประเทศทั่วโลก รวมถึงล่าสุด ภาพยนตร์ผีไทยเรื่อง “พี่มากพระโขนง (2556)” ที่ทำรายได้ในประเทศถึง 1,000 ล้านบาท ซึ่งถือเป็นภาพยนตร์ไทยที่มีรายได้สูงสุดเป็นประวัติศาสตร์ก็ว่าได้ อีกทั้งภาพยนตร์ผีไทยเรื่อง ผีแม่นาก นางนาก หรือแม่นากพระโขนง ยังเป็น ภาพยนตร์ผีที่ถูกเล่าขานกันมาจากรุ่นสู่รุ่น เพราะมีการสร้างกันมาในทุกยุคสมัย นับตั้งแต่มีการสร้างภาพยนตร์ผีไทย นอกจากความน่ากลัวที่เป็นเรื่องเด่นแล้ว ภาพยนตร์ผีไทย ยังสอดแทรกเรื่องตลกขบขันในการเจอผี การวิ่งหนี รวมถึง ภาพของการล้อมกันอยู่ในวงสายสิญจน์ มีหมอมผีมาไล่ผี มีทั้ง ข้าวเสก มีดอกไม้มงคล และของศักดิ์สิทธิ์อีกมากมาย โดยแรกๆ ผีจะไม่สามารถผ่านเข้ามาในเขตของสายสิญจน์ได้ แต่ต่อมา ผู้สร้างมีแนวคิดให้ผีดุกว่าเดิม ผีบางตัวจึงสามารถผ่านสายสิญจน์ เข้ามาได้ เราจึงได้เห็นภาพของคนในสายสิญจน์วิ่งหนีไปคนละ ทิศละทาง การวิ่งหนีผีจึงเป็นเรื่องตลกขบขันให้แก่ผู้ชม และเป็นเอกลักษณ์ของภาพยนตร์ผีไทยต่อๆ มา นอกจากนี้ยังมีการวิ่งลงตุ่ม การปีนต้นไม้แล้ววิ่งไปเจอผี การพบกับผีแบบ ไม่ทันตั้งตัว ฯลฯ โดยมุขตลกแบบผีๆ ปรากฏในภาพยนตร์ผีไทยเรื่อยมา (Thaveetoon, 2012)

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์ผีไทยที่สร้างและ นำเสนอทั้งภาพและเสียงในโรงภาพยนตร์นั้น เกิดจากตำนาน ความเชื่อเรื่องผี และสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยภาพยนตร์ผีไทย เรื่องแรกที่ถือได้ว่าเป็นภาพยนตร์ผีต้นกำเนิดไทยคือเรื่อง “นางนากพระโขนง” ซึ่งเป็นช่วงที่ภาพยนตร์ในฮอลลีวูดเข้ามา ฉายในเมืองไทยอย่างกว้างขวาง และภาพยนตร์ผีต่างประเทศ ที่น่าสะพรึงกลัวเป็นที่ชื่นชอบของคนไทย คือ แฟรงเกนสไตน์ และเคาด์ แดรกควิล่า หรือเดซซีดิบ ทั้งนี้ นางนากพระโขนงคือ ภาพยนตร์ผีไทยและเป็นภาพยนตร์ผีผู้หญิงเรื่องแรกที่สร้าง โดย ม.ร.ว. อนุศักดิ์ หัสตินทร์ ฉายช่วงวันที่ 9-11 เมษายน พ.ศ. 2476 มีผู้ชมแน่นทุกรอบฉายและมีการพูดถึงความ น่ากลัวมาก (Thaveetoon, 2012)

โดยภาพรวมแล้ว ผีแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. ผีตลก เป็นผีที่มาเพื่อหลอกคนโดยเฉพาะ เรื่องราวไม่มีความเป็นมา เน้นออกมาหลอกหลอนคน ส่วนใหญ่ จะเห็นผีประเภทนี้ในภาพยนตร์ตลกเน้นความสนุกสนาน ขบขันมากกว่าความน่ากลัว ซึ่งผู้ชมจะคุ้นเคยรูปแบบนี้มานาน เช่น “บ้านผีปอบ” ที่มีการสร้างถึง 14 ภาคตั้งแต่ปี (พ.ศ. 2532-2554) “บ้านผีปอบ (2551)” “หอแค้นแตก (2552)” “หอแค้นแตกแหกกระเจิง (2552)” “สารแนเห็นผี (2553)” “พี่มากพระโขนง (2556)” “ปอบหน้าปลวก (2557)” และ “หลวงพี่แจ๊ส 4G (2559)” เป็นต้น (Srijinda, 2015)

2. ผีหลอกหลอน เป็นผีไทยในยุคใหม่ ผีประเภทนี้ จะมีมิติทางอารมณ์ โกรธแค้น รักแค้น แค้นลึก เสียชีวิตแล้ว ก็ยังไม่ยอมไปเกิดใหม่ ยังสร้างความหลอนได้อยู่อย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นภาพยนตร์ผีของค่าย GTH ผีประเภทนี้ จะมีความเป็นมา สร้างขึ้นเพื่อให้มีอารมณ์และความรู้สึก ทำให้ผู้ชมรู้สึกใกล้ชิดกับผีมากขึ้น โดยผู้ชมจะสัมผัสได้ว่า ผีนั้นมีความรู้สึกอย่างไร ทำให้ถึงต้องมาตามหลอกหลอนตัวละครตัว อื่นๆ ซึ่งผีแบบนี้จะถูกใจผู้ชมภาพยนตร์ที่ชื่นชอบความสยองเป็น อย่างดี เช่น “ซัดเตอร์ กคดีวิญญาณ (2547)” “แฝด (2550)” “สี่แพร่ง (2551)” “แฟนเก่า (2552)” “ห้าแพร่ง (2552)” “แฟนใหม่ (2553)” “ลัดดาแลนด์ (2554)” “มอญซ่อนผี (2558)” และอื่นๆ (Srijinda, 2015)

ในด้านเนื้อหาและรูปแบบของภาพยนตร์ผี จะเป็นการ กำหนดให้เป็นมาตรฐาน (standard) เดียวกัน ทั้งการเล่า เรื่องและเทคนิคต่างๆ ที่จะส่งผลให้เกิดลักษณะเฉพาะของ ภาพยนตร์แต่ละประเภท เช่น องค์ประกอบของภาพยนตร์ ผีไทยก็ต้องมีพระ ผี สถานที่ที่จะหนีผี และหมอมผี เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ลักษณะดังกล่าวก็อาจถูกดัดแปลงเป็น “ประดิษฐกรรม” (invention) เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ เช่น การนำโครงเรื่องมาสร้างเป็นภาพยนตร์ผีที่มีความแตกต่างกัน อาทิ ภาพยนตร์ผีตลก ภาพยนตร์ผีฆาตกรรม ภาพยนตร์ผี โศกนาฏกรรม ภาพยนตร์ผีสืบสวน เป็นต้น

สำหรับภาพยนตร์ผีไทยที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เรื่องแรก ยังสร้างพื้นฐานที่มีลักษณะองค์ประกอบที่เล่าขาน และสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งอาจมีเค้าโครงมาจากเหตุการณ์ จริงหรือไม่ก็ได้ โดยสามารถนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ที่ทำให้ ผู้ชมเกิดความชื่นชอบได้ นอกจากนี้ ยังมีการใช้เทคนิคต่างๆ มาช่วยเพิ่มความสยดสยอง และสนุกสนาน ทำให้ผู้ชมรู้สึกกลัว แต่ก็ยังต้องการที่จะชม เช่น เทคนิคภาพประกอบฉากต่างๆ ที่ผี ได้ออกมาหลอกหลอนคน เพิ่มเสียงที่น่าสะพรึงกลัวขึ้น หรือ เสียงหอนของสุนัขที่ทำให้ผู้ชมเกิดความกลัว เป็นต้น

จึงเห็นได้ว่า การนำความเชื่อเรื่องผีได้เป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ผีย่างเป็นทางการ ผู้เขียนจึงสรุปความได้ว่า ภาพยนตร์สยองขวัญ หรือภาพยนตร์ผีไทย เป็นศิลปะที่ได้รับการสร้างขึ้นจากวัฒนธรรมความเชื่อที่เล่าขานกันต่อๆ มาเป็นเวลายาวนาน จึงมีผีปรากฏอยู่หลายประเภท และผีที่พบเจอได้บ่อยส่วนใหญ่จะเป็นผีผู้หญิงที่ออกมาทำร้ายผู้คนด้วยเหตุผลต่างๆ ที่อาจมีการสอดแทรกแนวคิดหรือทัศนคติบางอย่างทางสังคมผ่านคุณลักษณะของผีผู้หญิง เช่น ก่อนเสียชีวิตผู้หญิงจะถูกข่มขืนชำัตกรรมและไม่ได้รับความเป็นธรรม เมื่อเสียชีวิตไปก็กลายเป็นผีที่มุ่งมันแก้แค้นผู้ชายที่ไม่ดี หรือบุคคลที่กระทำกับเธอ เป็นต้น

ผีผู้หญิงในภาพยนตร์ไทย

ลักษณะผีผู้หญิงไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ในสังคมและในภาพยนตร์ไทย และเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่มาช้านานแล้ว ดังเช่นที่ Sathirakoses (1960, as cited in Katarachaianan, 2007) กล่าวไว้

ตอนหนึ่งของในภาพยนตร์ “สารคดี และประเพณีนาฏเกี่ยวกับผีสาว เทวดาว่า กลัวยตานี แต่ก่อนเขาไม่ปลุกไว้ในบ้าน เพราะเป็นกลัวยปามีนางไม้ เรียกว่า นางตานี ปลุกไว้ในบ้านไม่ดี เพราะจะถูกผีนางตานีหลอกให้ตกใจกลัว นอกจากนี้ยังมีผีต่างๆ ที่มักปรากฏกายออกมาเป็นผู้หญิง เช่น นางตะเคียน ปอบ และกระสือ และแม้เวลาจะผ่านไป แต่ผีผู้หญิงเหล่านี้ก็ยังคงดำรงอยู่ได้ในสังคมไทย แต่ความเชื่อต่างๆ นั้นอาจเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามกาลเวลา เช่น ความเชื่อเรื่องผี ที่ขยายจากการที่ผีเกิดขึ้นจากการสร้างบุญ กรรมต่างๆ ไว้หรือเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติกลายเป็นถูกจองจำเพราะไสยศาสตร์หรือ เกิดปมต่างๆ ขึ้นของผีก่อนตาย จึงทำให้ผียังคงอยู่ เช่น ความเชื่อที่ว่าถ้าบริเวณใดอันตรายต่างๆ เมื่อเกิดอุบัติเหตุบริเวณนั้นอีก ก็เชื่อว่าเป็น “ผี” มาเอาตัวตายตัวแทนไป”

ในสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมแบบปิตาธิปไตยหรือระบบชายเป็นใหญ่ในสังคม ซึ่งอยู่ในระบบสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตเพศหญิงถูกกดขี่จากเพศชาย ผู้สร้างภาพยนตร์จึงนำแนวคิดนี้ที่เกิดขึ้นในสังคมมาสร้างเป็นภาพยนตร์ โดยผู้ที่มีภักทวารุณกรรมและเสียชีวิต ส่วนมากมักเป็นผู้หญิง (Keawtep, 2000) ด้วยเหตุผลนี้จึงมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับ “ผีผู้หญิง” ที่เชื่อว่าวิญญูณหรือผีนั้นจะ “เฮี้ยน” ยิ่งขึ้นเมื่อเสียชีวิต เช่น เมื่อผู้หญิงถูกข่มขืน บางครั้งชำัตกรรมที่ชำัตกรรมมาสารภาพผิดเอง ด้วยสาเหตุคือผีที่ถูกฆ่าได้ตามมาหลอกหลอน ซึ่งหากเราพิจารณาในแง่นี้ จะเห็นว่าผีไม่ใช่เป็นเพียงแค่ผู้ที่ถูกกระทำเพียงฝ่ายเดียว แต่ทำให้ผู้ที่กระทำชำัตกรรมเกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำของตนเองได้

ความเป็น “ผู้หญิง” นั้น ไม่ได้เป็นสิ่งที่มีมาโดยกำเนิดหรือเป็นสัญชาตญาณ หากแต่เกิดจากความเชื่อสืบต่อกันมาผ่านการอบรมบ่มเพาะในสังคมที่ชายเป็นใหญ่ ดังนั้น ความเป็นผู้หญิงจึงเป็นการสร้าง (construct) ขึ้นมาเช่นเดียวกับกับการสร้าง “ผี” หากแต่คติความเชื่อของการสร้างหรือการปฏิบัติกับผู้ที่ถูก “ทำให้เป็นผู้หญิง” นั้น กลับแตกต่างไปจากการสร้างความเชื่อเรื่อง “ผี” (Keawtep, 2000) ดังที่ปรากฏให้เห็นในข่าวทุกวันนี้ไม่ว่าผู้หญิง เด็ก ผู้ใหญ่หรือแม้แต่ หญิงวัยชราถูกข่มขืน ผู้หญิงถูกกระทำชำัตกรรม ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เป็นการกระทำที่คุกคามและกดขี่เพศหญิง

ฉะนั้น ความหมายของ “ความเป็นผู้หญิง” นี้ก็ไม่ได้มีเพียงความคิดที่ว่า ผู้หญิง “ถูกกดขี่” เพียงมิติเดียวเท่านั้น หากแต่ยังมีการศึกษาสถานภาพ และบทบาทของผู้หญิงในสังคมไทยก่อนยุคสมัยใหม่ โดยศึกษาแนวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ของ Tantiviramanon & Panday (1989, as cited in Lerdjirapaserd, 2002) ซึ่งมีข้อค้นพบว่า สังคมไทยมีการแบ่งอำนาจทางสังคมแบบคู่ตามเพศ คือ ชายมีบทบาททางการเมือง หญิงทางเศรษฐกิจ โดยมีพุทธศาสนาเป็นตัวประสานโดยสิ่งที่ทำให้เห็นว่าสถานภาพของผู้หญิงในประเทศไทยไม่ใช่เป็นการกดขี่เพียงอย่างเดียว แต่จะมีการยืดหยุ่นและให้อำนาจกับผู้หญิงด้วย แต่ก็ไม่ได้มากเท่ากับเพศชาย นั่นคือ ระบบการนับญาติทางแม่ ซึ่งจะถือเป็นคตินิยมที่ชาวบ้านถือปฏิบัติกันมา และพบเห็นกันได้ในปัจจุบัน

ดังนั้น เราจะเห็นความหมายของ “ผู้หญิง” ที่มีความแตกต่างกันไปตามแต่ละยุคสมัยและการมองปรากฏการณ์ ซึ่งก็เหมือนกับการให้นิยามของคำว่า “ผี” ซึ่งหมายความว่า ทั้งสองสิ่งนี้ก็เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นมาเช่นเดียวกัน

“ผีผู้หญิง” จึงเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมา ยิ่งไปกว่านั้นการประกอบสร้าง “ผีผู้หญิง” ก็มีความพิเศษอยู่ในตัวเอง กล่าวคือ เราจะเห็นว่า การประกอบสร้างเรื่อง “ผี” เป็นการให้ความหมายที่เติมไปด้วยอำนาจ ซึ่งผู้คนต่างให้ความเคารพยำเกรง หากแต่ “ผู้หญิง” ได้กลายเป็นภาพที่ไม่ได้มีอำนาจ หรือให้ความเคารพมากเท่าที่ควร และบางครั้งก็ถูกคุกคาม และกดขี่เพื่อใช้เป็นเครื่องมือต่างๆ ดังนั้น เมื่อนำความแตกต่างมารวมกันและประกอบสร้าง (construct) “ผีผู้หญิง” ขึ้น จึงมีจุดหมายเพื่อยกระดับและแสดงอำนาจของผู้หญิงที่แฝงอยู่ในสังคมออกมานั่นเอง (Louiyapong & Hinwiman, 2009)

ตัวละคร “ผีผู้หญิง” ในภาพยนตร์ไทยจะมีรูปแบบเดิมๆ ทั้งในเชิงโครงเรื่อง (plot) และอื่นๆ ดังเช่น วิชิตา ปานกลาง ได้ค้นคว้าเกี่ยวกับการวิเคราะห์การถ่ายทอดความหมาย ในภาพยนตร์ไทย เรื่อง แม่หากพระโขนง ปี พ.ศ. 2521-2532 และ ปี พ.ศ. 2538 พบว่า รูปแบบการนำเสนอเรื่อง “ผี” ในภาพยนตร์ที่ศึกษา ได้มีสูตรสำเร็จของภาพยนตร์ประเภทผีไทย ทั้งในเชิงโครงเรื่อง คือผู้เสียชีวิตเป็นผีแต่ยังอยากจะใช้ชีวิตร่วมกับคน ผีออกอาละวาดหลอกหลอนผู้คนและมีการกำจัดผี โดยองค์ประกอบของเนื้อหาล้วนได้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามยุคสมัย และตามความคิดสร้างสรรค์ของผู้สร้างภาพยนตร์

ในการประกอบสร้างผีผู้หญิงไทย เป็นการปลุกฝังอุดมการณ์ในละครผีไทย นั่นคือ อุดมการณ์ทางเพศหรืออุดมการณ์เรื่องชายเป็นใหญ่ เช่น ผีผู้หญิงจะถูกปราบโดยมนุษย์ผู้ชาย ได้แก่ หมอผี สามเณร และพระ เช่น เรื่อง “รักเราเขย่าขวัญ (2557)” ที่สุดท้ายแล้วผีสาวชามาที่อาศัยร่างของพลอย ก็ถูกปลอบโยนให้ออกจากร่างโดยสามเณร และพระเอกของเรื่อง เป็นต้น รวมถึงสะท้อนความรุนแรงที่เป็นผู้ถูกกระทำ ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ เป็นเบี้ยล่างของเพศชายมาตลอด สอดคล้องกับแนวความคิดปิตาธิปไตย (patriarchy) ที่ผู้ชายเป็นใหญ่ในสังคมและอยู่เหนือกว่าผู้หญิง นั่นคือ ระบบการครอบครองและควบคุมของผู้ชาย และการตกเป็นเบี้ยล่างของผู้หญิงในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (Keawtep, 2000) ซึ่งเป็นลักษณะเด่นชัดทุกยุคทุกสมัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยระบบชายเป็นใหญ่สะท้อนให้เห็นได้จากการแบ่งงานระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในครอบครัว ที่ทำให้งานในบ้านเป็นหน้าที่ของผู้หญิง ซึ่งในภาพยนตร์ผีไทยมักจะนำเสนอเรื่องชายเป็นใหญ่เสมอ เสมือนเป็นการตอกย้ำเรื่องอุดมการณ์ผ่านสื่อภาพยนตร์อีกทางหนึ่ง

ตัวละครผีสาวยังสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาเศรษฐกิจและสังคม และสิ่งแวดล้อม อาทิ การชิงไหวจงพังกันเสียชีวิต การทำเสน่ห์ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและ

ตั้งครรรค์ เช่นเรื่อง “ฝากไว้ในกายเธอ (2557)” ซึ่งเป็นนักเรียนมัธยมที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร จนตั้งครรรค์และฆ่าตัวเสียชีวิตในที่สุด ที่ยังคงเป็นปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันนี้เป็นต้น

ปัจจุบันผีผู้หญิงปรากฏตัวขึ้นอยู่บ่อยครั้ง ทั้งในภาพยนตร์ และโทรทัศน์ และการปรากฏตัวขึ้นแต่ละครั้งได้มีการเปลี่ยนไปตามสภาพทางสังคมนั้นๆ เช่น ในสมัยโบราณผีอาจไปปรากฏตัวบนชื่อ ข้างหลังคน หรือกลางป่าช้า โดยสื่อต่างๆ ได้สะท้อนให้เห็นจากความเป็นจริงทางสังคม แม้สื่อมวลชนในปัจจุบัน จะไม่ได้นำเสนอให้หลอกคนต่อหน้าต่อตาเหมือนสมัยก่อน แต่ผีสามารถไปปรากฏตัวหลอกคนในภาพได้ และยังสามารถทำภาพเคลื่อนไหวของผีจากภาพถ่ายได้ด้วย (Katarachaianan, 2007)

อัตลักษณ์

สำหรับอัตลักษณ์ของผีผู้หญิง ส่วนใหญ่เป็นผีหญิงสาวหน้าตาดี ระดับชนชั้นกลาง อายุ 15-40 ปี ที่มีการศึกษาและอาชีพการงานดี มีสังคมที่ดี แต่จะมีปมในเรื่องของความรักที่ไม่สมหวังจากผู้ชายที่เป็นต้นเหตุ จนทำให้เธอกลายเป็นผีที่มีความแค้น และต้องการกลับมาล้างแค้น ผีผู้หญิงอีกลักษณะหนึ่งคือ เป็นผีหญิงสาวที่เสียชีวิตจากประเด็นทางเศรษฐกิจ และสังคม เป็นแม่บ้าน ต้องประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตต้องดิ้นรน และถูกกดดันจนทำให้เธอเสียชีวิตในที่สุด โดยที่ยังมีผู้ชายเป็นต้นเหตุสำคัญ (Nuanui & Sridee, 2015)

สาเหตุการเสียชีวิต

สำหรับสาเหตุการเสียชีวิตของของตัวละครผีผู้หญิงในภาพยนตร์ไทย คือ 1) เกิดจากผิดหวังเรื่องความรัก โดยเป็นผีที่มีความรู้ หน้าที่การงานดี ที่ตามล่าล้างแค้นผู้ที่เคยทำร้ายขณะมีชีวิตอยู่ และไปรังควานคนอื่นๆ เป็นผีที่ถูกสร้างขึ้นมาจากความรักที่ไม่สมหวัง จนเกิดความอาฆาตแค้น เช่น “9-9-81 บอกล่า 9 ศพ (2555)” หรือสร้างจากเรื่องจริงของผู้หญิงที่ฆ่าตัวตาย เพราะผิดหวังเรื่องการแต่งงาน หรืออาจเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการทำแท้งจากการถูกหลอกหลวง ซึ่งเป็นปัญหาหลักของสังคมไทยที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง โดยเฉพาะปัญหาของผู้หญิงที่ถูกทำร้ายจากสังคมแบบชายเป็นใหญ่ เช่น การถูกหลอก การตั้งครรรค์ในวัยเรียน การทำแท้ง และการถูกข่มขืน และ 2) เกิดจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นผู้หญิงที่เสียชีวิตเพราะปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความกดดันจากผู้ชายหรือตกเป็นเหยื่อของการ

กระทำ จึงเป็นสิ่งที่เล่นงานคนไม่เลือกหน้า เช่น ภาพยนตร์เรื่อง “วงจรปิด ในตอน นรกชั้น 8 (2555)” หญิงสาวถูกฆาตกรรมในลิฟท์ที่อพาร์ทเมนต์แห่งหนึ่ง แล้วหลังจากนั้นจึงเกิดแก๊สรั่วด้วยการฆาตกรรมผู้ชายทุกคนที่ใช้ลิฟท์ตัวนั้น เพื่อล้างแค้นที่เธอถูกฆ่าเสียชีวิต รวมถึงภาพยนตร์เรื่อง “ผีทวงแค้น (2557)” ที่ตำรวจไทยพระเอกของเรื่องได้ปล้ำมือฆ่าแรงงานพม่าอย่างไม่ตั้งใจ และหลังจากนั้นเขาก็โดนผีสาวตามทวงคืนความยุติธรรม จนเขาเกิดความกลัวคลุ้มคลั่งไป เป็นต้น

ภาพยนตร์ในยุคนี้ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะถูกข่มขืน ฆาตกรรม และไม่ได้รับความเป็นธรรม เมื่อเสียชีวิตแล้วไปก็กลับมาเป็นผีเพื่อแก้แค้นผู้ชาย การปะทุขึ้นของผีผู้หญิงเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงอุดมการณ์หลายประการที่แฝงอยู่ และรวมถึงการทวนคืนสู่อำนาจของผีในการแก้ไขปัญหาสังคม

ลักษณะการเล่าเรื่องผีผู้หญิง

ศิลปะในการเล่าเรื่องทำให้เราสามารถเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ได้ เนื่องจากในการสื่อสาร มนุษย์เราใช้ภาษาเพื่อเล่าเรื่องต่างๆ ระหว่างกัน ทำให้เราเข้าใจและได้รับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัว การเล่าเรื่องถูกพัฒนาเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง โดยนำมาใช้ในการเล่าเรื่องราวความบันเทิง และเพื่อเป็นการสื่อสารทางอารมณ์ และสร้างความตื่นตาตื่นใจ เช่น นิทาน การละคร ตำนาน สารคดี รวมไปถึงภาพยนตร์ โดยการเล่าเรื่องในภาพยนตร์นั้นจะมีความสัมพันธ์ของเหตุและผลที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง โดยอาจมีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อเหตุและผล จนก่อให้เกิดสถานการณ์หรือเหตุการณ์ใหม่ๆ ขึ้น จนนำไปสู่ตอนจบของเรื่อง

ศิลปะของการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ไทยแต่ละประเภทนั้น จะมีส่วนคล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกันเรื่องของบทภาพยนตร์ ซึ่งลักษณะการเล่าเรื่องของผีผู้หญิงในภาพยนตร์ไทยก็จะคล้ายกับภาพยนตร์สยองขวัญอื่นๆ ทั่วไป แต่ตัวละครเอก “ผีผู้หญิง” มักสร้างในเรื่องของความรัก ความงาม พรหมจรรย์ และความเปี่ยมแม่ ที่มีความอ่อนแอ เพราะถูกสร้างจากมุมมองของผู้ชาย (male norms) หรืออุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ ซึ่งจะเห็นได้จากงานวิจัยของ Osapapitak (2000) ที่ศึกษาการตีความหมายของภาพตัวแทนผีจากคนหลายๆ สังคม โดยการศึกษาในเชิงวัฒนธรรมศึกษา จากงานวิจัยได้พบว่า ในการตีความหมายของผีนั้น ไม่ได้เกิดจากการครอบงำ แต่เกิดจากการต่อรองของคนที่แตกต่างกันด้านวัฒนธรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ช่วงเวลาที่ระทึกใจ (moments of suspense) เป็นช่วงเวลาหนึ่งที่เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้ชมต้องตื่นเต้นระทึกใจ หรืออาจถึงกับเกิดอาการหวาดผวาสูดซัดซึ่งจะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้ชมและความสามารถของผู้กำกับภาพยนตร์ มักเป็นช่วงที่ตัวละครกำลังจะตกเป็นเหยื่อที่ถูกทำร้ายจากฆาตกร

2) ตัวละครไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ (helpless character) เป็นองค์ประกอบของตัวละคร ซึ่งอยู่ในสภาพที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ อันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ แต่มักเกิดจากการมีชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยว หรือตัดขาดจากภายนอก สังคม ลักษณะหรือแนวทางของเรื่องราวที่ซ้ำกันมาก ได้แก่ หญิงสาวที่อยู่เพียงลำพัง และถูกฆาตกรทำร้ายโดยที่เธอไม่มีทางสู้ได้ ซึ่งทำให้ผู้ชมเอาใจช่วยให้เธอพ้นจากการเสียชีวิตดังกล่าว ซึ่งภาพยนตร์สยองขวัญหลายเรื่องทั้งไทยและต่างประเทศได้นำเอาองค์ประกอบนี้ไปใช้ เช่น ในเรื่อง “Alien รีบลิย์ (2522)” ที่เหลือรอดเป็นคนสุดท้ายในยานอวกาศ จนเธอต้องคอยหลบหนีและหาทางรอดจากสัตว์ประหลาดจากต่างดาวเพียงลำพัง

3) สถานการณ์จมนม (trapped situation) ซึ่งอาจจะเป็นช่วงเวลาไม่นาน หรือเป็นช่วงใดช่วงหนึ่งในภาพยนตร์ หรืออาจจะเป็นระยะเวลาทั้งหมดตลอดเรื่อง เช่น ในเรื่อง “Tremors” เมืองซึ่งที่ห่างไกลความเจริญ ถูกตัดขาดจากโลกภายนอกแล้วเจอการคุกคามของสัตว์ประหลาดที่คอยดักทำร้ายผู้คนจากใต้ดิน ในเรื่องนี้เป็นสถานการณ์จมนมที่มีอยู่ตลอดทั้งเรื่อง ถ้าเป็นช่วงสั้นๆ ก็อาจเป็นตัวละครที่อยู่ในสถานที่คับแคบและไม่มีทางออก

4) จิตวิทยา (psychic element) โดยตัวละครเป็นผู้ร้ายหรือเป็นนักฆ่า ถ้าหากเป็นมนุษย์ก็จะป่วย หรือเป็นโรคจิต เป็นต้น

ฉากและสถานที่เป็นปัจจัยให้เกิดองค์ประกอบทั้ง 4 ในเรื่องของสถานที่ ทั้งช่วงเวลาที่ระทึกใจ ซึ่งตัวละครไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ สถานการณ์จมนม และตัวละครเป็นผู้ร้ายหรือเป็นนักฆ่า จะนิยมใช้บ้านร้างหรืออาคารเก่าๆ ที่ตั้งอยู่ห่างไกลผู้คน ส่วนการใช้แสงที่เน้นความมืด มีการจัดแสงต่ำเป็นฉากภายในอาคารบ้านเรือนที่มีแสงสว่างน้อย ในบ้านหรืออาคารนั้นมีชอกชอย เพื่อให้ฆาตกรซุกซ่อนตัวและดักทำร้ายเหยื่อ ทั้งยังทำให้ผู้กำกับมีโอกาสที่จะหักมุมได้มากขึ้น หากเป็นฉากในภูมิประเทศ ก็เป็นป่าทึบที่เงียบสงบไม่มีผู้คน

ด้านเนื้อเรื่องของภาพยนตร์ผีผู้หญิง ก็ยังมีความน่าสนใจมากขึ้นในปัจจุบัน เมื่อผู้ทำภาพยนตร์เริ่มคิดประเด็นใหม่ๆ มาสื่อสาร ให้นเนื้อเรื่องของภาพยนตร์ผีเกิดการหักมุม และมีการเชื่อมโยงเนื้อเรื่องมากขึ้น ตัวอย่างเช่นภาพยนตร์ผีบางเรื่องอ้างอิงเรื่องจริงที่เคยเกิดขึ้นมาทำเป็นโครงเรื่อง ภาพยนตร์ทำให้ผู้ชมมีอารมณ์ร่วมมากขึ้น นอกจากนี้บรรยากาศร่วมในแต่ละฉากก็เป็นสิ่งสำคัญที่สามารถดึงดูดผู้ชมให้เข้าไปอยู่ในภาพยนตร์ได้ ทั้งนี้ การใช้เทคนิคเสียงเข้ามาช่วยในการสร้างบรรยากาศให้ภาพยนตร์ก็ยิ่งเพิ่มความตกใจและน่าสพรึงกลัวให้กับผู้ชมได้มากขึ้น เมื่อก่อนอาจเป็นเสียงถอนของสุนัข ยุคหลังจากนั้นก็อาจเป็นเสียงแมวร้อง ขณะกระโดดตดหน้ารถ ยุคถัดจากนั้นมาคือบรรยากาศแบบเงียบๆ แล้วค่อยมีเสียงดังขึ้นมาให้ตกใจ เพื่อทำให้ผู้ชมตกใจกลัวแล้วเกิดความเครียด

จึงเห็นได้ว่า ภาพยนตร์ผีทั้งหมดจะวางอยู่บนโครงเรื่องก่อนเจอผี ระหว่างเจอผี และการกำจัดผี โดยมีจุดแตกต่างจากภาพยนตร์ผีแบบเดิม คือ บางครั้งอาจมีการสลับที่สลับทางของโครงเรื่องหรือเพิ่มเติมให้ซับซ้อนขึ้น เช่น เล่าเรื่องจากอดีตสลับกับปัจจุบัน และเริ่มเน้นเทคนิคพิเศษให้มีความสมจริงและน่ากลัวมากยิ่งขึ้น

บทสรุป

ภาพยนตร์สยองขวัญไทยมีการสร้างขึ้นจากความเชื่อเรื่องผี วิญญาณ โดยผีที่ได้รับความนิยมและมีการสร้างเป็นภาพยนตร์มากคือผีผู้หญิง ผีผู้หญิงที่ถูกสร้างในภาพยนตร์ไทยเรื่องแรกคือเรื่องนางนาก สำหรับลักษณะการเล่าเรื่องผีผู้หญิงในภาพยนตร์ไทยนั้น จะเป็นการกำหนดรูปแบบของภาพยนตร์ให้เป็นมาตรฐานภาพยนตร์แต่ละประเภท และจะมีส่วนคล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกันเรื่องของบทภาพยนตร์ โดยมักสร้างในเรื่องของความรัก ความงาม พรหมจรรย์ และความเป็นแม่ที่มีความอ่อนแอ สาเหตุการเสียชีวิตของตัวละครเกิดจากผิดหวังในเรื่องของความรัก และเกิดจากปัญหาเชิงเศรษฐกิจ และสังคม โดยมีช่วงระยะเวลาช่วงหนึ่งที่เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้ชมต้องตกใจ โดยการใช้เทคนิคเสียงเข้ามาช่วยในการสร้างบรรยากาศในภาพยนตร์ และตัวละครช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ มีสถานการณ์จมนม มีการจัดแสงต่ำ เป็นต้น

References

- Boonyaketmala, B. (1991). *Thereon seven arts*. Bangkok: Numarksorn Publisher. (in Thai)
- Hayward, S. (2006). *Cinema studies: The key concepts* (3th ed.). London: Routledge.
- Hutchings, P. (2004). *The horror film*. Harlow: Longman.
- Katarachaianan, N. (2007). *Representation of female ghosts in Thai soap serials* (Master's thesis, Thammasat University). (in Thai)
- Keawtep, K. (2000). *Essay on women with mass media*. Bangkok: Thammasat publisher. (in Thai)
- Kerddee, K. (2005). New realism theory. In *The theory and basic film review volume 1* (pp.65-68) Nonthaburi: The Office of the University Press Sukhothaitammathirat Open University. (in Thai)
- Lerdjirapaserd, J. (2002). *Occpational roles of women in television drama* (Master's thesis, Chulalongkorn University). (in Thai)
- Louiyapong, K., & Hinviman, S. (2009). *Haunting love confused in Thai films: Thai films in the past three decades (1977-2004): Case study of the ghost film, romantic film and postmodern film*. Bangkok: Siam.
- Nuanui, N., & Sridee, P. (2015). *The characteristics of female ghosts in GTH's ghost movies* (Master's thesis, Naresuan University). (in Thai)
- Osapapitak, P. (2000). *Nangnak: Negotiation meaning in the popular cinema* (Master's thesis, Thammasat University). (in Thai)

- Pantep, P. (2007). *Major factors that affect decision making of teenagers in Bangkok to watch horror movies* (Master's thesis, Thammasat University). (in Thai)
- Srijinda, P. (2015). The narrative in Thai ghost films: A case of GTH's Studio. *Journal Communications Review*, 19(1), 104-122.
- Thaveetoon, C. (2012). The studying of Thai affects on ghost's identity in Thai movie (Master's thesis, Dhurakij Pundit University). (in Thai)
- Wikipedia. (2017). Ghost. Retrieved May 11, 2017, from <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9C%E0%B8%B5>
- Wiratnipawan, W. (1990). *Seances and mediums: Belief, ritual, and social roles*. Bangkok: Odearnstor. (in Thai)